O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI TA’LIM VA ILM-FAN VAZIRLIGI

AJINIYOZ NOMIDAGI NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

«TASDIQLAYMAN»
Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor v.v.b
_____ A.Berdibaev
“_28_” -oktyabr____ 2026 jıl

13.00.02. Ta’lim va ta’rbiya nazariyazi va metodikasi (Tasviriy san’at) mutaxasisligi fanidan imtixon uchun

FAN DASTURI

NUKUS-2026

TUZUVCHILAR:

Sh.Kalliklishov - NDPI “Tasviriy sanat va muxandislik grafikasi ” kafedrasi docenti,

J.Darmenov - NDPI “Tasviriy sanat va muxandislik grafikasi” kafedrasi professori v.b. p.i.k.

TAQRIZCHI:

J. Abatov - QMU “Rangtasvir va amaliy san’at” kafedrası docenti

Fan dasturi Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika institutining “Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” kafedrasida 2026-yil “1” maydagi № 9 - sonli o’quv-metodik majlisida muhokamadan o’tgan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

KIRISH

Dasturning asosiy maqsadi - 13.00.02 – Talim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (Tasviriy sanat) ixtisosligi bo'yicha talabgorlarning ilmiy va ilmiy pedagogik ishlarga bo'lgan qiziqishi, layoqati hamda qobiliyatlarini xolisona aniqlash va mezon asosida baholashdan iborat.

PEDAGOGIKA NAZARIYASI

O'qituvchilik kasbining jamiyatda tutgan urni. Pedagogikaning nazariy asoslari. Umumiy pedagogik jarayonning nazariy asoslari. Didaktika (ta'lim nazariyasi): ta'lim jarayoni, qonuniyatlari, tamoyillari, mazmuni, ta'lim metodlari va vositalari, ta'limni tashkil etiish shakllari, ta'lim olganlikni tashxis etish. Tarbiya nazariyasi: tarbiya jarayoni, konuniyatlari, tamoyillari, tarbiyaning umumiy metodlari, tarbiya turlari: maqsadi va vazifalari, mazmuni va moxiyati, shakl, metod va vositalari. Ta'lim muassasasini boshqarish: O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'grisida» gi Qonuni, ta'lim soxasida davlat siyosatining asosiy tamoyillari, ta'lim tizimi va turlari, ta'lim muassasasi menejmenti, ta'limni boshqarish tamoyillari, ta'limning ichki boshqaruvi. Korreksion pedagogika asoslari: korreksion pedagogikaning shakllanishi va rivojlanishi, korreksion pedagogikaning soxalari.

Ta'lim nazariyasi (didaktika) pedagogikaning tarkibiy qismi sifatida. Didaktikaning maqsad va vazifalari.

Tarbiya jarayonining moxiyati va ahamiyati. Tarbiya jarayonining tizimi va tuzilishi xamda uning qonuniyatlari. Tarbiya jarayoni mazmuni. Tarbiya tamoyillari.

Jamoa tushunchasi. Bolalar jamoasininmg shakllantirishning moxiyati va tashkiliy asoslari. Bolalar jamoasining rivojlanish darajasi va bosqichlari. Bolalar jamoasi rivojining asosiy shart-sharoitlari.

Mustaqil fikrlash, ilmiy dunyoqarash va milliy goyani shakllantirish uquv-tarbiya jarayonining tarkibiy qismlari. Aqliy tarbiya. Aqliy tarbiyaning maqsadi va mazmuni. Bilim, kunikma va malakalarni shakllantirish - aqliy tarbiyaning asosi.

Axborot vositalari, davlat boshqaruvi organlari va boshqa davlat va nodavlat muassasalarida keng qamrovli kompleks muammolarni o'z ichiga oladi.Ta'lim yo'nalishiga asosida mutaqassis vazifasi - fanlarning zamonaviy, pedagogik texnologiyalardan foydalanadi, o'quv-tarbiya jarayonining mustahkamligiga ta'sir ko'rsatadi, o'quvchilarning qiziqishlarini ta'minlaydi. O'quvchilar ta'limning zamonaviy usullarini, ta'limning innovatsion usullarini, ta'limning zamonaviy usullarini o'rganadilar.

13.00.02 - Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (Tasviriy sanat) 2 ta ta'lim fanlari bo'yicha fan dasturiga asoslangan holda doktoranturaga kiruvchilar

uchun: “Tasviriy sanat va muxandislik grafikasini o‘qitish metodikasi”, ”Rangtasvir”, fanlari boyicha imtihon savollari o'z ichiga oladi

Tasviriy sanat va muxandislik grafikasini o’qitish metodikasi fani bo'yicha:

1. Samarqand miniatyura maktabi va uning rivojiga hissa qo‘shgan shaxslar.
2. Tasviriy san’at metodikasining maqsad va vazifalari.
3. Tasviriy san’atni o‘qitishning asosiy metodlari.
4. Tasviriy san’at darslarida o‘yin topshiriqlaridan foydalanish.
5. Tasviriy san’atda ko‘rgazmalilik va ilmiylik tamoyili.
6. Qadimgi O‘zbekiston hududidagi devoriy suratlar va tasviriy san’at yodgorliklarining ahamiyati qanday?
7. Qadimgi Misr tasviriy san’ati o‘qitish metodlari.
8. Tasviriy san’atdan davlat ta’lim standarti.
9. Bo‘lajak rassom o‘qituvchilarga qo‘yiladigan talablar.
10. Qadimgi Yunonistonda Sikion, Efes, Fiva tasviriy san’at maktablari.
11. Mustaqillik yillarida tasviriy san’at o‘qitilishi.
12. Umumiy o‘rta maktablarda tasviriy san’at ta’limining maqsad va vazifalari.
13. Umumiy o‘rta maktablarda tasviriy san’at mashg‘ulotlarining mazmuni.
14. 5-7-sinflarda san’atshunoslik mashg‘ulotlarini olib borish.
15. Sharq miniatyura maktablari va ularning qisqacha tarixi.
16. 5-7-sinflarda tasviriy san’at mashg‘ulotlarini olib borish.
17. 5-7-sinflarda kompozitsiya mashg‘ulotini olib borish.
18. Tasviriy san’atni o‘qitishda tizimlilik (izchillik) tamoyili.
19. Boshlang‘ich sinflarda kompozitsiya mashg‘ulotini olib borish usuli.
20. Uyg‘onish davrida tasviriy san’atning rivojlanishi.
21. Boshlang‘ich sinflarda borliqni anglash mashqini olib borishda interfaol metodlardan foydalanish.
22. Temuriylar davrida kitobat va miniatyura san’ati qanday rivojlangan?
23. Boshlang‘ich sinflarda narsaning o‘ziga qarab rasmini chizish mashqini o‘qitish metodikasi.
24 5-7-sinflarda narsaning o‘ziga qarab rasmini chizish mashqini o‘qitish metodikasi.
25. O‘rta Osiyo miniatyura maktablari.
26. Tasviriy san’at asarini badiiy-tahliliy o‘rganish usullari.
27. Tasviriy san’at darslarida o‘yin topshiriqlaridan foydalanish.
28. Umumta’lim maktablarida haykaltaroshlik mashg‘ulotlarini olib borishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish.
29. Tasviriy san’atda pedagogik rasmning ahamiyati.
30. Umumta’lim maktablarida naturadan rasm ishlashda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish.
31. Tasviriy san’at darslarida predmetlararo bog‘lanish.
32. Boshlang‘ich sinflarda dekorativ kompozitsiya mashqlarini olib borishda interfaol metodlardan foydalanish.

33. Kasb-hunar maktablarida tasviriy san’at mashg‘ulotlari mazmuni.
34. Tasviriy san’at o‘qitish metodikasini o‘rganish jarayonida talabalarga qo‘yiladigan minimal talablar.
35. Mustaqillik yillarida tasviriy san’at o‘qitilishi.
36. Umumta’lim maktablarida badiiy to‘garaklar faoliyatini tashkil etish.
37. Kasb-hunar maktablarida amaliy san’at dars turlari.
38. Tasviriy san’at darslarida mahalliy materiallardan foydalanish.
38. Kasb-hunar maktablarida tasviriy san’at mashg‘ulotlarining mazmuni.
40. Yangi pedagogik texnologiyalarni tasviriy san’at darslarida qo‘llashning ahamiyati.
41. Umumta’lim maktablarida to‘garak ishlarini olib borish.
42. 5-7-sinflarda san’atshunoslik mashqlarini olib borishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish.
43. Dekorativ rasm chizish darslarida o‘yin topshiriqlaridan foydalanish.
44. Tasviriy san’atda portret. Portret janrinda islengen shig‘armalardi bayan yetiw
45. Tasviriy san’atni o‘qitish nazariyasi va metodikasidan darsdan tashqari ishlar.
46. Tasviriy san’atni o‘qitish nazariyasi va metodikasi xonasini tashkil etish va bezash.
47. Islom san’atida xattotlik, geometrik naqsh va girih san’atining ahamiyati.
48. Tasviriy san’at turlari mavzusida dars o‘tishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish.
50. Grafika va uning turlari mavzusida dars o‘tishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish.
51. O‘zbekiston rassomlari va ularning asarlari.
53.5-sinf o‘quvchilariga badiiy bezak grafikasi mavzusida dars o‘tishda interfaol metodlardan foydalanish.
54.Rangtasvir mashg’ulotlarida raqamli texnologiyalardan foydalanish
55.Tasviriy san’at ta’limida interfaol metodlardan foydalanishning ahamiyati
56.Tasviriy san’at darslarida muammoli talimdan foydalanish
57.Tasviriy san’at darslarida o’quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish
58.Tasviriy san’at nashg’ulotlarida hamkorlikda o’qitish uslubini qullash
59. Tasviriy san’at o‘qitish metodikasini rivojlantirishda Uyg‘onish davri rassomlarining xizmatlari (Ch.Chennini, Alberti, Leonardo da Vinchi. A. Dyurer).
60. Maktabda tasviriy san’at mashg‘ulotlarining borliqni idrok etish turida interfoal metodlardan foydalanish

rangtasvir fani boyicha:

1. O‘zbekiston zamonaviy rangtasvir san’atining rivojlanish tendensiyalari
2.Rangtasvirda kompozitsiya qonuniyatlarini tushuntiring
3.Realizm, impressionizm, kubizm va abstraksionizm yo‘nalishlarini taqqoslang
4.Tasviriy san’atda milliylik va umuminsoniy qadriyatlar qanday ifodalanadi
5. Tasviriy san’atning asosiy turlari va janrlarini izohlang.
6. O‘zbekiston tasviriy san’atining shakllanishi va rivojlanish bosqichlari.
7. Sharq miniatyura san’atining o‘ziga xos xususiyatlari.
8. Kamoliddin Behzod ijodining jahon tasviriy san’atidagi o‘rni.
9. Realizm, impressionizm, kubizm va abstraksionizm yo‘nalishlarini taqqoslang.

10. Temuriylar davrida kitobat va miniatyura san’ati qanday rivojlangan?
11. O‘zbekiston tasviriy san’atida O‘rol Tansiqboyev ijodining o‘rni.
12. O‘zbekiston rassomlari ijodida tarixiy mavzular talqinini izohlang.
13. Yevropa Uyg‘onish davri san’atining asosiy xususiyatlari.
14.O‘zbekiston zamonaviy san’atida milliy badiiy an’analar
15. O‘zbekiston hududiga mansub qadimiy rangtasvir san’ati.
16.Realistik va dekorativ kompozitsiya
17. Tarixiy mavzudagi rangtasvir asarlarining kompozitsion xususiyatlari.
18. Kompozitsiyada format, masshtab va proporsiyaning ahamiyati.
19. Manzara kompozitsiyasida fazoviy chuqurlikni ifodalash.
20. Portret kompozitsiyasida obraz va xarakter yaratish.
21. Rangtasvirda ko‘p figurali kompozitsiyani tashkil etish tamoyillari.
22. Kompozitsiya tushunchasi va uning tasviriy san’atdagi ahamiyati.
23. Rangtasvir kompozitsiyasining asosiy qonuniyatlari.
24. Simmetrik va asimmetrik kompozitsiyaning o‘ziga xos xususiyatlari.
25. Ochiq va yopiq kompozitsiyaning badiiy imkoniyatlari.
26.Rangtasvirda yoruq’- soya munosabatlarining kompozitciyon ahmiyati
27.Kompozitsiyada muvozanat va visual og’irlik tushunchalari
28.Monumental va dastgohli rangtasvir kompozitsiyaining farqlari
29.Eskiz va etyudlarning kompozitsiya yaratishdagi vazifasi
30.O’rta asr Sharq miniatyurasida kompozitsiya, rang va makon talqini
31.Barliqbay Aytmuratov asarlarida kompozitsiya va uyg’unlik tamoyillari
32.Leonardo da Vinchi ijodining jahon san’ati tarixidagi ahamiyati
33. O‘zbekiston tasviriy san’atida portret janrining rivojlanishi.
34. Zamonaviy o‘zbek rassomlari ijodida milliy o‘zlik va tarixiy xotira masalalari.
35. Maishiy janrning ijtimoiy hayotni aks ettirishdagi ahamiyati.
36. Amir Temur va temuriylar davrida me’moriy bezak va monumental san’atning rivojlanishi.
37. O‘zbek monumental rangtasvirining shakllanishi va rivojlanishi.
38. Roman va gotika san’atining o‘ziga xos jihatlari.
39.Yunon san’atida inson tanasi go‘zalligi va ideal obraz talqini.
40. Kompozitsiya nima va uning rangtasvirdagi o‘rni

ADABIYOTLAR

1.Ўзбекистон Республикас Президенти Ш. Мирзиёевнинг 2016 йилнинг асосий якунлари ва 2017 йилда Ўзбекистоннинг ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг муҳим устивор йўналтиришларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маърузаси.

2.Мирзиёев Ш.М. Танқидий тахлил, қатъий тартиб – интизом ва шахсий жавобгарлик – хар бир рахбар фаолиятининг кундалик қоидаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунлари ва 2017 йил истиқболларига бағишланган мажлисдаги Ўзбекистон республикаси президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январ, № 11.

3.Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олийжаноб ҳалқимиз билан бирга қурамиз. “Ўзбекистон” 2017.

4.Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. “Ўзбекистон” 2016.

5.Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев 2017—2021 йилларда Ўзбекистонни ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича ҳаракат стратегияси. 7 январ 2017 йил.

6.Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва Халқ фаровонлиги гарови.-Тошкент, Ўзбекистон, 2017.-48б

9.Кадырова М.С. Педагогические основы использования народных традиций в трудовом воспитании учащихся начальных классах.: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – Т.: ТГПУ, 2008. – 25 с.

10.Abdirasilov S. “Tasviriy san’at va uni o‘qitish metodikasi”. O‘quv qo‘llanma. Toshkent. Ilm-Ziyo, 2011.

11.Abdirasilov S., Tolipov N. Tasviriy san’at o‘qitish metodikasi. (amaliy mashg‘ulotlar). O‘quv qo‘llanma. - T.: «Aloqachi», 2007.

12.Abdirasilov S. Tasviriy san’at o‘qitish metodikasi. Darslik. — T.: «Fan va texnologiya nashriyoti», 2012

13.Sh. Qalliklishov “Suwretlew oneri ham oni oqitiw metodikasi”. O‘quv qo‘llanma. Toshkent. Aloqachi, 2022.

14. Nurtayev U.N. Rangtasvir, darslik - Toshkent: NIF MSH, 2024

15.Tulanova D.J. Tasviriy san’at tarixi, Darslik-Toshkent: NIF MSH, 2023

16. Abduraxmonov G`.M. Kompozitsiya asoslari. «Iqtisod-moliya»,Toshkent., 2008